

ISTRAŽIVANJA PISMA

Svezak VII

SVRŠENA TAJNA

2. DIO

Broj 2: Putovanje kroz epohe Crkve

Od apostolskih dana do Žetve (Otkrivenje 2 i 3)

PEOPLES PULPIT ASSOCIATION

Brooklyn, N. Y., U. S. A.

Međunarodno udruženje istraživača Biblije

Izdanje 2026

Otkrivenje 2 - Sv. Pavao, sv. Ivan, Arije i Valdo

SADRŽAJ OVOG BROJA

Otkrivenje 2 — Sv. Pavao, sv. Ivan, Arije i Valdo	Stranica 2
POVIDJESNO-PROROČANSKE ANALIZE (OTKRIVENJE 2)	Stranica 10
• Tablica 1: Sudbine apostola i carska prognošta	Stranica 10
• Tablica 2: Kronologija i zlodjela papinstva u doba Pergama	Stranica 10
• Tablica 3: Proročanska paralela — Ilija, Jezabela i Ahab	Stranica 11
Otkrivenje 3 — Wycliffe, Luther i Russell	Stranica 12
DOKTRINARNE KRONOLOGIJE I DOKAZI (OTKRIVENJE 3)	Stranica 17
• Tablica 4: Židovske i kršćanske vremenske paralele	Stranica 17
• Tablica 5: Biblijska kronologija i Velika piramida u Gizi	Stranica 17
• Popis dokaza — 88 proročanskih dokaza Gospodinove prisutnosti	Stranica 18

2:1. [Anđelu] PO anđelu. Posebni glasnik u Žetvi židovskog doba bio je sv. Pavao. Hebrej od Hebreja (Fil. 3:5), bio je slobodno rođeni rimski građanin (Djela 22:25-29), visoko obrazovan (Djela 22:3), govorio je grčki (Djela 21:37) i hebrejski (Djela 22:2), te je po svojoj prilici bio član Sanhedrina u vrijeme smrti sv. Stjepana. (Djela 7:58; 8:1; 26:10.) Izabran prije svog rođenja (Gal. 1:15), nadnaravno je uveden u Tijelo Kristovo (Djela 9:1-22) kako bi zauzeo Judino mjesto (Ps. 109:8; Djela 1:20), bio je privatno poučen u punini Evanđelja (Gal. 1:11, 12, 17), posebno je opunomoćen da objasni ovo Evanđelje braći u Jeruzalemu (Gal. 2:1, 2), nije oklijevao ispraviti Petra koji je griješio (Gal. 2:11), sv. Petar je priznao da je ispunjen Nebeskom mudrošću (2. Petr. 3:15, 16), napisao je preko polovice knjiga Novog zavjeta, donio Evanđelje u Europu (Djela 16:9), uzdržavao se vlastitim rukama dok je propovijedao (Djela 20:32-35) i pretrpio gotovo nevjerovatne poteškoće svake vrste - osim što je imao "brigu za sve crkve." (2. Kor. 11:24-28.) Kakvu su službu i čast, ovdje i u budućnosti, Juda propustili zbog svoje ljubavi prema novcu! Neron je sv. Pavlu odrubio glavu 66. godine po Kr.

Crkve [u] EFEZU. Prvo doba Crkve započelo je na Pedeseticu u proljeće 33. godine po Kr., a završilo u proljeće 73. godine po Kr. "Moglo bi biti prikladno spomenuti i ono što se dogodilo, a što pokazuje blagost one svemilostive Providnosti, koja je odgodila njihovo uništenje na četrdeset godina nakon njihovih zločina protiv Krista." (Euzebijeva Crkvena povijest.) "Petnaestog nisana, tj. travnja 73. godine po Kr., prvog dana uskrsnog blagdana, istog dana kada je, prema predaji, Bog Izraelov izveo Svoj narod iz egipatskog ropstva u slobodu, pao je posljednji bedem izraelske slobode, i

Izrael je predan u ropstvo." (Cornilova Povijest naroda Izraela.) "Masada je stekla veliku važnost u ratu s Rimljanima.... Padom Masade rat je završio, 15. nisana 73." (Židovska enciklopedija.) "Zauzimanje Masade, židovske tvrđave na jugozapadnim obalama Mrtvog mora, označilo je kraj jedne od najžešćih borbi zabilježenih u povijesti (73. po Kr.)" - Morrisonovi Židovi pod rimskom vlašću. "Judeja nije bila u potpunosti podjarmljena; jer su tri jake tvrđave još uvijek bile pod oružjem: Herodij, Maheront i Masada.... Junaci su pristali na ovaj prijedlog (svog vođe Eleazara) čak s entuzijazmom, i prvog dana velikog blagdana Pashe (73. g. po Kr.), nakon što su pobili vlastite žene i djecu, svi su izginuli od vlastitih mačeva." (Graetzova Povijest Židova, sv. 2.) "Eleazar je u skladu s tim nagovorio sav svoj narod tijekom te noći da pobiju svoje žene i djecu, a zatim i sebe same, ali da najprije spale sva svoja blaga. Sljedećeg dana Rimljani su našli samo 960 mrtvih tijela, dok su se samo dvije žene i petero djece sakrili u špilje i bili otkriveni. Uskrs godine 73., točno sedam godina od početka velikog pokreta i 40 godina nakon Kristova raspeća, vidio je ovaj kraj cijele tragedije." (Ewaldova Povijest Izraela, sv. 7, koja je naslovljena "Apostolsko doba", i s kojom prof. Ewald završava godinu 73. po Kr.) Josip Flavije također navodi da je Masada pala 15. nisana, u travnju 73. godine po Kr.; ali je citat predug da bi se ovdje umetnuo. Značenje riječi Efez je "dopuštenje", što, shvaćeno kao "odobrenje", dobro pristaje uz predaju da je značenje "poželjno". Sve što ima odobrenje je poželjno.

Napiši. Sv. Pavao napisao je trećinu Novog zavjeta.

Ovo govori Onaj koji drži sedam zvijezda u Svojoj desnici. "U prvom poglavlju imamo opis 'Nekoga nalik sinu čovječjemu'. Jedna ili više značajki ovog opisa spominje se u vezi sa svakom od uzastopnih faza Crkve." - Z. '16-346; Otkr. 1:16, 20.

Koji hodi usred sedam zlatnih svijećnjaka. "Ne bismo mogli sumnjati u ljubav i brigu naše proslavljene Glave čak i da nam nije dao nikakvu izričitu izjavu o tom predmetu." (F. 401; Otkr. 1:13; Lev. 24:2-4.)

2:2. Znam tvoja djela. Rani kršćani su "s radošću prihvatili otimanje svojih dobara" (Heb. 10:34); u "velikoj kušnji nevolje" obilovali su radošću, i u "dubokom siromaštvu" bili su darežljivi "preko svoje moći." (2. Kor. 8:2, 3.) Oni su bili žive poslanice, koje "poznaju i čitaju svi ljudi." - 2. Kor. 8:2, 3.

I tvoj trud. Smatrani izdajicama židovske vjere; živeći usred poganskog idolopoklonstva, bez željeznica, parobroda, automobila, bicikala, telegrafa, telefona, tiskarstva, poštanske službe, električne energije, plina ili kerozina - usred najgušćeg neznanja i najnižeg morala rani kršćani su prelazili mora i zemlje poznatog svijeta, prkoseći bičevanjima, kamenovanjima, gladi, žeđi, hladnoći, golotinji i mučeništvu, kako bi mogli ispričati dobru vijest o nadolazećem Kraljevstvu. - 2. Kor. 11:24-27.

I tvoju strpljivost. Hupomonee. "Podnošenje nepravde ili nevolje sa zadovoljstvom, bez pobune volje, uz puno pristajanje uz Božansku Mudrost i Ljubav." Z. '01-115.

I kako ne možeš podnijeti one koji su zli. "Koliko je to ozbiljnosti proizvelo u vama! kakvu ispriku! kakvo ogorčenje! kakvu žarku želju! kakvu revnost! kakvu kaznu! U svemu ste se pokazali čistima u ovoj stvari." (2. Kor. 7:11, Diaglott.) "Dovoljna je takvoj osobi ova kazna, koju je izrekla većina; tako da mu s druge strane trebate oprostiti i utješiti ga, da takav ne bi bio shrvan prevelikom tugom. Zato vas molim da mu javno potvrdite svoju ljubav." - 2. Kor. 2:6-8, Diaglott.

I iskušao si. Napravio pokus, implicira grčki.

One koji [kažu da su] SEBE NAZIVAJU apostolima, a nisu, i našao si da su lašci. "Izdajući se da je netko velik", poput svećenstva drugih vremena, Šimun Mag je također tražio "ovu moć, da na koga god položim ruke, primi Svetog Duha", ali je naučio da "nema ni dijela ni udjela u ovoj stvari" jer njegovo srce nije bilo "pravo pred Bogom." (Djela 8:9-24.) Također, bili su i "neki ljudi koji su sišli iz Judeje" (Djela 15:1, 2), "lažni apostoli, prijevarni radnici, koji se pretvaraju da su apostoli Kristovi" u Korintu (2. Kor. 11:12-15); "Himenej i Aleksandar" (1. Tim. 1:20); "Filet" (2. Tim. 2:17); oni koji bi "izvrnuli Kristovo Evanđelje" u Galaciji (Gal. 1:7); "Figel i Hermogen." - 2. Tim. 1:15; Djela 20:28-30; Otkr. 2:6.

2:3. I [podnio si i] imaš strpljivosti. Hupomonee, stalno, radosno podnošenje.

I SVE NEVOLJE I PODNIO SI za Moje ime [i trudio se]. "I patio si zbog Moga imena." (Diaglott.) "Što se tiče ove sekte, poznato nam je da se svugdje govori protiv nje." (Djela 28:22.) Prirodan tijek je, mržnja, kleveta, a zatim ubojstvo. (Mat. 5:21, 22.) Kaže se da je Petar bio razapet s glavom prema dolje (70. po Kr.); Andrija je bio razapet na križu u obliku slova X (decussate); Jakova je ubio Herod (44. po Kr.), (Djela 12:2); Bartolomeju je prvo živa oderana koža, a zatim je razapet s glavom prema dolje; Matej je umro kao mučenik (navodno); Toma je bio naboden na koplje; Jakov, Alfejev sin, bačen je s Hrama, a zatim kamenovan, te mu je mozak prosut toljagom; Šimun Zelot je razapet; Pavlu je odrubljena glava.

I nisi klonuo. "I neka nam ne dosadi činiti dobro: jer ćemo u svoje vrijeme žeti, ako ne klonemo." (Gal. 6:9.) "Ugledajte se u Onoga koji je podnio takvo protuslovlje grešnika protiv Sebe, da ne sustanete i ne klonete duhom." Heb. 12:3.

2:4. Ipak imam nešto protiv tebe. Gospodinovog nominalnog naroda iz Apostorskog doba.

Jer si ostavio svoju prvu ljubav. "Čudim se da se tako brzo odvrćate od Onoga koji vas pozva na milost Kristovu, na drugo evanđelje." - Gal. 1:6.

2:5. Sjeti se dakle odakle si pao. "Prisjetite se ranijih dana u kojima ste, pošto ste bili prosvijetljeni, podnijeli veliku borbu u nevoljama; dijelom ste postali prizorom po porugama i nevoljama; a dijelom ste postali sudruzi onima s kojima se tako postupalo." Heb. 10:32, 33.

I pokaj se, i čini prva djela. "Stoga ne odbacujte svoje pouzdanje koje ima veliku nagradu." Heb. 10:35.

Inače ću doći k tebi [brzo], i uklonit ću tvoj svijećnjak s njegovog mjesta, osim ako se ne pokaješ. Nominalna crkva bila je u ozbiljnoj opasnosti da bude odbačena i nepriznata. "Znatno veći dio nije bio posvećen do smrti, ne od Kraljevskog Svećenstva, nego su bili samo Leviti, koji su obavljali službu u Svetišću, ali nisu prinosili žrtve." T. 118.

2:6. But this thou hast, that thou hatest the deeds of the Nicolaitanes. "Ali ovo imaš, da mržiš djela nikolaita." "Osvajača naroda" - svećenstva. Otkr. 2:15.

Koja i ja mrzim. Kada Gospodinov narod mrzi ideju o klasi koja teži "gospodariti nad Božjom baštinom" (1. Petr. 5:2, 3), oni mrze nešto što i Gospodin mrzi.

2:7. Tko ima uho. Da primi i razumije glas Božji kroz Njegovu Riječ. - Matej 11:15; 13:9, 43; Otkr. 13:9.

Neka čuje što Duh govori crkvama. "Ako su mene progonili, i vas će progoniti; ako su moju riječ držali [promatrali, 'slušali'], i vašu će držati." Ivan 15:20.

Pobjedniku. Vidi 1. Ivanova 2:13, 14.

Dat ću da jede od stabla života. "Sva su stabla u Edenu bila stabla života, a pobjednici Evandeoskog doba imat će punu slobodu sudjelovati u 'stablu spoznaje dobra i zla' kada će im to znanje biti od koristi, i neće donijeti prokletstvo." - Z. '16-346.

Koje je [usred] u Božjem raju. "Raj, Božji vrt, bio je primjenjiv kao naziv za Edenski vrt u kojemu su boravili naši praroditelji dok su još bili u skladu s Bogom, prije svoga neposluha; a isti pojam se u Svetom pismu primjenjuje kao naziv za novu zemlju kada će blagoslovi restitucije, tijekom Druge Prisutnosti našeg Gospodina (Milenija), dovesti istu do savršenstva kao prikladno boravište za one koji će se tada, pod Božanskom naklonošću, pokazati dostojnima vječnog života. Upravo se na ovaj isti Raj budućnosti na ovoj zemlji osvrnuo naš Gospodin kad se obratio pokajanom lopovu, a koji se drugdje naziva 'trećim nebom' - 'nova nebesa i nova zemlja'. (2. Kor. 12:2, 4; 2. Petr. 3:13.) Z. '01-198. 2:8. [Anđelu] PO anđelu. Gospodinov glasnogovornik za drugu epohu Crkve bio je sam sv. Ivan. On je bio taj koga je Isus posebno ljubio (Ivan 13:23; 20:2; 21:7, 20); njemu je Isus povjerio Svoj najdragocjeniji zemaljski posjed (Ivan 19:26); dužina njegovih dana bila je implicirana u Gospodinovoj izjavi: "Ako hoću da on ostane dok ne dođem, što je tebi do toga?" (Ivan 21:22.) Umro je u Efezu u dobi od 100 godina, četiri godine nakon pisanja Apokalipse. Polikarp, Ignacije i Papija, njegovi učenici, bilježe da je bio kula snage za Crkvu kada su rimski carevi Neron, Domicijan i Trajan pokušavali uništiti tu omraženu sektu. Kada je nestala sva njegova sposobnost za rad, i kada nije imao snage ni stajati, običavali su ga nositi na kršćanske sastanke gdje je ponavljao poticaj: "Dječice, ljubite jedni druge." "Svrha zapovijedi je ljubav" (1. Tim. 1:5); i značajno je da epoha Crkve, posebno pod vjernom i ljubaznom skrbi sv. Ivana, nije

primila nikakav ukor od Gospodina.

Crkve u Smirni. Grčki, smirna. Riječ znači "gorko", i, primijenjena na povijest crkve od 73. do 325. godine po Kr., osobito je prikladna. Ova je era obuhvaćala progone pod Neronom, kada su kršćanke natapali katranom i spaljivali kao baklje da osvijetljavaju put njegovoj kočiji; pod Domicijanom, 95. godine, kada je 40.000 ljudi pretrpjelo mučenje; pod Trajanom 100. godine; pod Antoninom; pod Severom 127. godine, kada su prekrasne i ljupke mlade žene skidali gole pred uvredljivim svjetinama te su ih na smrt probola divlja goveda; pod Maksiminom 235. godine po Kr.; pod Decijem 250. godine, kada su svi kršćani protjerani sa svojih imanja; pod Valerijanom 257. godine; pod Aurelijanom 274. godine; i pod Dioklecijanom 303. godine po Kr.

Napiši. Sv. Ivan napisao je više Novog zavjeta nego itko drugi osim sv. Pavla.

Ovo govori Prvi i Posljednji. "Ni u kojem drugom smislu ili na koji drugi način On ne bi mogao biti Prvi i Posljednji, doli kao jedino izravno Očevo stvorenje kroz koje je sve ostalo stvoreno. Bilo kakvo drugačije gledište bilo bi u suprotnosti sa Svetim pismom. (Otkr. 3:14; Kol. 1:15; 1. Kor. 8:6; Ivan 1:1-3, Diaglott.)" - Z. '16-346; Otkr. 1:11, 17.

Koji je bio mrtav, i oživio. - Ovo je samo po sebi moralo biti poruka utjehe i nade kršćanskim mučenicima koji su patili. Otkr. 1:18.

2:9. Znam tvoja djela, i nevolju, i siromaštvo. "Neke od najuzvišenijih slika kršćanske ustrajnosti koje je svijet ikada vidio odigrale su se tijekom smirskog razdoblja Crkve." - Z. '16-346.

But thou art rich. "Ali ti si bogat." "Gospodinov blagoslov, on obogaćuje." Izr. 10:22; Luka 12:21; 1. Tim. 6:18; Jak. 2:5.

I znam hulu onih koji govore da su Židovi, a nisu. "'Nisu svi Izrael koji su od Izraela.' (Rim. 9:6, 7.) 'Nije Židov onaj tko je to izvana, niti je obrezanje ono što je izvana na tijelu; nego je Židov onaj koji je to iznutra, a obrezanje je obrezanje srca.'" - Z. '99-68.

Nego su sinagoga Sotonina. - "Prodana pod grijeh, od strane našeg praroditelja Adama, njegova je obitelj postala 'robovima grijeha' kroz slabost nasljeđa. (Rim. 5:12, 21; 6:16-23; 7:14; 8:20, 21.) U ovom zarobljenom stanju bili su oslijepljeni od boga (vladara) sadašnjeg zlog svijeta (stanja) koji pred njihove umove stavlja zlo kao dobro, a tamu za svjetlost. (2. Kor. 4:4; Efež. 6:12; Iza. 5:20.) On ima opću kontrolu; prvo nad masama kroz neznanje; a drugo, nad inteligentnijima kroz ponos, sebičnost itd." - E. 205, 189.

2:10. Ne boj se ničega od onoga što ćeš pretrpjati. - Neki su bili prekriveni kožama divljih zvijeri i rastrgani na komade od proždrljivih pasa; neki su mučeni na užarenim željeznim stolicama; kršćanskoj dojenčadi rezali su vratove; a na svim mjestima objavljujani su edikti protiv kršćana, koji su bili izloženi, bez zaštite, općem bijesu. Mat. 10:22.

Gle, Đavao. "To je zato što postoje takve zvijeri kao što su lavovi, medvjedi i leopardi, s poznatim karakteristikama, da su vlade s njima uspoređivane; a isto tako, zato što postoji Đavao, s poznatim karakteristikama, s njim se uspoređuje četvrto carstvo." (A. 259.) Đavao je koristio Rimsko Carstvo kao instrument.

Neke će od vas baciti u tamnicu. Ograničiti vaše slobode i prilike za službu.

Da budete iskušani. "Oni koji su čitali povijest ovog razdoblja mogu razumjeti dubinu ovih riječi." Z. '16-346; Jak. 1:2, 3; 1. Petr. 1:6, 7.

I imat ćete nevolju deset dana. "Deset simboličnih dana odnosi se na posljednje i najteže progonstvo pod rimskim carevima, ono iz doba vladavine Dioklecijana, 303.-313. po Kr." (Z. '16-346.) "Ovo progonstvo se nastavilo od 23. veljače 303. do 13. lipnja 313. po Kr. Započelo je u Nikomediji i postalo je opće. Neki su bili živi nabijeni na kolac; nekima su polomljeni udovi te su ostavljeni da umru. Neki su pečeni na laganoj vatri; neki su obješeni za noge s glavom prema dolje, a ispod njih je bila postavljena vatra te bi se ugušili dimom. Nekima su ulijevali otopljeno olovo niz grlo; nekima je otkidano meso s prstiju na rukama i nogama. Kuće pune kršćana bile su zapaljene. Brojni su kršćani povezani i bačeni u more. Sedamnaest tisuća ih je pobijeno u jednom mjesecu; a tijekom trajanja ovog progonstva samo u Egiptu 144.000 kršćana umrlo je nasilno, uz 700.000 onih koji su umrli zbog iscrpljenosti od progonstva ili javnih radova na koje su bili osuđeni. Kovani su novčići i postavljani natpisi koji su bilježili činjenicu da je kršćansko praznovjerje sada potpuno iskorijenjeno." - McC.

Budi vjeran do smrti. "Od svih posvetitelja se zahtijeva da će 'svakodneвно umirati', i da će kraj, kod nas kao i kod našeg Gospodina i Glave, biti doslovna smrt. Ako je pisano: 'Ja rekoh: Bogovi ste [elohim - moćnici], svi ste vi sinovi Svevišnjega; ipak ćete umrijeti kao ljudi, past ćete kao jedan od knezova' - ne kao knez Adam, osuđenici; već kao knez Isus, dionici u Njegovoj smrti. (Ps. 82:6, 7.)" - F. 444.

I dat ću ti krunu života. "Apostol Jakov govori o istoj kruni i naziva je Krunom Života. (Jak. 1:12.) Apostol Petar govoreći o istoj naziva je Krunom Slave. (1. Petr. 5:4.) Temeljna misao svake od ovih izreka je ista; naime, običaj u drevna vremena da se trče utrke i pobjedničkom trkaču dodjeljuje kruna na kraju staze. Naša će nagrada biti Kruna Života u smislu da ćemo dobiti život na najvišoj razini, inherentan život, besmrtnost. To će biti Kruna Pravednosti u smislu da će samo oni koje je Bog odobrio kao pravedne biti tako nagrađeni i proslavljeni - pravednost Gospodinova ispunjena u nama koji ne hodimo po tijelu, nego po duhu." - Z. '03-190; Otkr. 3:11; 2. Tim. 2:15; Iza. 62:3; Fil. 3:14.

2:11 Tko ima uho, neka čuje što Duh govori crkvama; onaj tko pobjeđuje. Pobjednik samo iz ovog evanđeoskog doba.

Neće mu nauditi druga smrt. - Njegova je pobjeda vječna.

2:12. I [andelu] PO andelu. Glasnik čije je svjedočanstvo bilo od posebne vrijednosti za Crkvu dok se papinstvo uzdizalo na vlast bio je Arije. On je "zastupao stajalište da je Sin Božji potpuno i suštinski različit od Oca; da je On bio prvo i najplemenitije od onih bića koje je Bog stvorio - instrument čijim je podređenim djelovanjem On oblikovao Svemir; i stoga inferioran Ocu i po prirodi i po dostojanstvu." (Buck.) "Kontroverza se poput plamena proširila cijelim carstvom. U skladu s tim, prvi ekumenski sabor održan je u Niceji, 325. po Kr., na kojem je bilo 318 biskupa, od kojih su većina bili s Istoka. Srž pitanja koje je trebao riješiti sabor u Niceji ležala je u Arijevom argumentu: 'Otac je otac; Sin je sin; stoga je Otac morao postojati prije Sina; dakle, nekoć Sina nije bilo; stoga je On stvoren, kao i sva stvorenja, od tvari koja prije nije postojala.' Vjerovanje, kako je konačno usvojeno, osudilo je Arijevu herezu i utvrdilo doktrinu kakva se u crkvi drži do danas. Od svih biskupa samo su Toma Marmarički i Sekund Ptolemaidski ustrajali unatoč prijetnji carevim progonstvom. Arije je bio ekskomuniciran i prognan, a njegove knjige spaljene." - McC. "Od vremena kad je nicejsko vjerovanje proglašeno i prihvaćeno, 325. po Kr., praktički više nije bilo proučavanja Biblije više od dvanaest stoljeća. Kroz cijelo to vrijeme proučavanje Biblije smatralo se nepotrebnim, jer su apostolski biskupi formulirali vjerovanja kao odgovarajuće izjave crkvene vjere. Proučavati Bibliju značilo bi proučavati kako se boriti protiv cara i biskupa." (Z. '15-253.) "As a result of the failure of these bishops to stand by the Word of the Lord, God's people for centuries have confessed a Divine trinity, which is incomprehensible..." "Kao rezultat propusta ovih biskupa da stoje uz Riječ Gospodnju, Božji je narod stoljećima ispovijedao Božansko trojstvo, koje je neshvatljivo; a u međuvremenu je zanemarivao trojstvo koje poučava Biblija, a koje je razumnije. Ako bi se vjerovanje u trojstvo dovelo u pitanje, ruke bi se podizale u užasu, a onome tko propitkuje rečeno bi bilo da je ta tema tajna, koju on ne može nikako razumjeti, ali sumnja u koju bi značila njegovo prokletstvo! Misteriozna tvrdnja ponekad se navodila kao 3 x 1 je 1; no drugi bi to navodili drugačije, 1 x 3 je 1. Nije ni čudo ako su se neki od inteligentnijih pripadnika naše rase izjasnili nesposobnima za razumijevanje ovakve matematike i prepoštenima da bi priznali i ispovijedali ono u što ne bi mogli vjerovati!" (B. S. M.) Arijevo svjedočanstvo ostavilo je dubok dojam. "Ova doktrina prenesena je, u petom stoljeću, u Afriku, pod Vandalima; i u Aziju, pod Gotima. No, potonula je gotovo istog trenutka, kada su Vandali protjerani iz Afrike, a Goti iz Italije, oružjem Justinijana. Ipak, ponovno je oživjela u Italiji, pod zaštitom Langobarda, u sedmom stoljeću, i nije ugašena sve do kraja osmog stoljeća. Arijanizam je na Zapadu oživio Servet, 1531. godine, zbog čega je pretrpio smrt." - Buck.

Crkve u Pergamu. Od Purgos, kula ili citadela. "Ime je izvorno dano izuzetnom brdu, koje pruža stožasti izgled kad se gleda iz ravnice, a koje je snažno utvrđeno prirodom i umjetnošću." (S. B. D.) U vezi s doslovnim gradom Pergamom, čiji je antitiip bilo papinstvo u usponu, čitamo: "Raskoš knezova podigla je Pergam na rang prvog grada Azije u pogledu sjaja. Bila je to vrsta spoja poganskog katedralnog grada, sveučilišnog grada i kraljevske rezidencije, ukrašavana nizom godina od strane kraljeva koji su svi imali strast za trošenjem i izdašna sredstva za njezino zadovoljenje."

- McC. Od Arijevog svjedočanstva 325. godine do svjedočanstva sljedećeg posebnog glasnika Crkve proteklo je dugo razdoblje od 835 godina; i tijekom cijelog tog vremena papinstvo se polako uzdizalo, gurajući se sve više i više. "Prvi ekumenski sabor u Niceji (325. g.), u svom šestom kanonu, usputno spominje samo rimskog biskupa. Prvi papa, u pravom smislu riječi, bio je Lav I. (440.-461.). Biskupi afričkih i španjolskih crkava podvrgnuli su se njegovim zahtjevima, te je zadobio važno uporište i na Istoku. U Galiji je, međutim, naišao na najodlučniji otpor. Grgur I. (590.-604.) uvidio je da rimski biskupi ne mogu uživati crkvenu nadmoć kojoj teže sve dok ne odbace svoju političku ovisnost. Trijumf Katoličke crkve nad arijanizmom u Španjolskainu uvelike je promicao njegove planove; ali još nije stvarno posjedovao moć srednjovjekovnih papa. U sedmom i osmom stoljeću niz važnih događaja priskrbio je papama visok i utjecajan položaj među svjetovnim vladama u svijetu. Stvarna moć, međutim, nekoliko stoljeća nije bila razmjerna njihovim tvrdnjama i težnjama. Godine 1073. Hildebrand (Grgur VII.), nakon što je dvadeset i pet godina bio vodič papinske politike, hrabro je izložio teoriju o teokratskoj vladavini pape nad svim narodima svijeta. Razdoblje od Grgura VII. nadalje je gotovo neprekidan sukob između papa i svjetovnih vlada, tijekom kojeg su pape, s čeličnom čvrstoćom, nastojali najprije uništiti izravan utjecaj knezova na crkvu, a drugo, podvrgnuti sve svjetovne vlade crkvi. Ovaj je sukob okončan Wormskim konkordatom (1122.), kojim je car Henrik V., po uzoru na vlade Engleske i Francuske, predao 'Bogu, sv. Petru i Pavlu i Katoličkoj crkvi sve pravo investiture.'" (McC.) Epoha Pergama ("zemaljsko uzdizanje") završila je 1160. po Kr., kao što će se pokazati.

Napiši. Arijeve je spise uništio Konstantin.

Ovo govori Onaj koji ima oštar dvosjekli mač. Kako je taj oštri mač, Riječ Božja, kojom je mahao Arije pred Carom i svojom braćom starješinama na Nicejskom saboru, sigurno zasjekao neke od njih do u srce kad su vidjeli blagog i starog čovjeka (Arije je bio star u vrijeme izbijanja spora) prognanog u planine Balkana, jedno od najnegostoljubivijih mjesta na svijetu! Iza. 11:4, 49:2; Hos. 6:5; Efež. 6:17; 2. Sol. 2:8.

2:13. Znam [tvoja djela, i] gdje prebivaš, ondje gdje je Sotonino prijestolje. - "Tijekom ovog razdoblja pravi su kršćani bili testirani i iskušavani uvođenjem i razvojem poganskih i papinskih ideja. Poganski svećenici, neradi da izgube svoje položaje časti i utjecaja među ljudima, premda nominalno ispovijedajući kršćanstvo, donijeli su svoje prijašnje ideje sa sobom u kršćansku Crkvu." (Z. '16-346.) Riječ 'prijestolje' prevedena je kao prijestolje u Lk. 1:32, te se odnosi na Sotoninu "paklenu parodiju Nebeskog Kraljevstva." - Cook.

I čvrsto držiš Moje ime, i nisi zatajio Moju vjeru, [čak i] u onim danima u kojima je Antipa bio Moj vjerni mučenik. Kroz čitav zapadni dio Europe rimskog biskupa su naposljetku počeli nazivati papa, ili otac, Crkve. "Tko god je osudio ovaj pokušaj neposlušna izravnoj Isusovoj zapovijedi (Mat. 23:9), doživio je obećano progonstvo. (2. Tim. 3:12.) Ovu klasu u Pergamu naš Gospodin pohvaljuje pod simbolom 'Antipa, Moj vjerni mučenik.' Na grčkom anti- znači protiv, a papas znači otac." - Z. '16-347.

Koji je ubijen među vama, gdje prebiva Sotona. Možemo dati tek djelomičan popis papa koji su služili od osude Arija do kraja pergamske epohe; no on će biti poučan za one koji se uzdaju u ljudsko ređenje i simpatiziraju s naporima današnjeg klera da dobiju nešto od onog posebnog duha za kojeg se pretpostavlja da se prenosi polaganjem ruku ovih "nasljednika sv. Petra", ili onih na koje su oni prenijeli svoj "autoritet." "Sveti" Grgur I., papa 590.-604. po Kr., bio je pra-praunuk pape Feliksa II. Kada je Foka ubio cara Mauricija i popeo se na prijestolje, Grgur je napisao: "Svemoguć je tebe odabrao i postavio na prijestolje. Neka se raduju nebesa, a zemlja neka skače od radosti." Foka nije bio nezahvalan, pa je zauzvrat ustanovio nadmoć rimske stolice nad svim drugim biskupijama. Grgur je bio pronalazač čistilišta, a to mu je bilo otkriveno pomoću "ukazanja" i vizija. (Lateran/bordeli, papisa Ivana itd. vidi tablicu ispod).

2:14. Ali imam ponešto [protiv tebe]. - Against the nominal church of the Pergamos epoch.

Jer imaš ondje onih koji drže nauk Bileamov. - Bileam je bio glasnogovornik Gospodinov, ali nedostojan. On je želio prokleti pravi Božji narod, zbog novca koji se u tom krio, a na koncu ih je zaveo u blud (simbol ujedinjenja crkve i države). Ime Bileam znači isto što i "Nikolaiti" (osvajajući naroda), a odnosi se na kler koji voli novac i koji voli moć. Već smo spomenuli nastojanja da se domognu svjetovne moći (duhovni blud) koja su karakterizirala Pergamsku epohu. Njezina povijest također pokazuje da je svećenstvo tog vremena jednako voljelo novac kao i nekada Bileam. Ivan XX., 1024.-1033., pokušao je prodati rimski primat nad istočnom crkvom za novčanu naknadu, ali u toj prodaji nije uspio. "Benedikt IX., kada je bio dječak od dvanaest godina (1033. po Kr.), izabran je za papu 'intercedente thesaurorum pecuniae'; tj., njegovi rođaci dali su kolateral potreban da bi mu se osigurala dužnost. Grgur VI., koji je bio na velikom glasu zbog svetosti kao svećenik, dobio je papinsku stolicu (1044. po Kr.) kupnjom od Benedikta IX., 'koji je abdicirao kako bi se oženio djevojkom iz plemićke obitelji.'" "On the Council of Lyon, the archbishop and forty-five bishops confessed to being simoniacs..." "Na saboru u Lyonu, nadbiskup i četrdeset i pet biskupa priznali su se simonijacima" (krivima za kupnju i prodaju crkvenih ureda). U vrijeme vladavine Lucijena II., 1144.-1145., narod je, nadajući se nekom olakšanju od neizdrživog stanja, marširao rimskim ulicama s natpisom: "Cezar treba dobiti carevo, a svećenik svećenikovo." Lucije je smatrao da je to osuda upućena njemu, te je osobno izašao da uguši "revoluciju." Narod ga je kamenovao na smrt.

Koji je poučavao Balaka da baci kamen spoticanja pred sinove Izraelove. "Vođen Bileamom, kralj Balak je komunicirao s vođama Midjanaca, i potaknuo ih da bi se njihove žene i kćeri naizgled trebale zaljubiti u Izraelce, i uvesti ih u senzualne vjerske obrede koje je prakticirao Midjan. Plan je uspio. Neke od vodećih žena i kćeri Midjanaca namamile su neke od vodećih ljudi Izraela na preljub, idolopoklonstvo i orgije." (Z. '13-297; Broj. 24:14; 25:1; 31:16; 2. Petr. 2:15; Juda 11; 1. Kor. 10:8.) Riječi "baci kamen spoticanja" pravilno su prevedene, u Rotherhamovom prijevodu, kao

"baciti zamku."

Da jedu. - Da prisvoje za sebe kao istine.

Stvari žrtvovane idolima. Doktrine koje su izvrmute, iskrivljene i osakaćene kako bi se složile s idolima vjerovanja.

I da čine blud. "Papinstvo je spoznalo vlastitu veliku moć nad narodima Europe, od kojih su svi u to vrijeme u neznanju i slijepo priznavali rimokatoličku vjeru. I dok su europski kraljevi bili razmjerno slabi, došla je sugestija: 'Sada mora da je Božje vrijeme za uspostavu Mesijanskog Kraljevstva, jer sada mi imamo moć.' Odgovor drugih je bio: 'Nije tako. Biblija uči da će Isus uspostaviti Svoje vlastito Kraljevstvo pri Svojem Drugom dolasku u sili i velikoj slavi, i da će djevičanska Crkva postati Njegovom Nevjestom i Sunasljednicom silom Prvog Uskrsnuća.' Na to je odgovor bio: 'Tako smo nekad mislili. No mi čekamo na dolazak Mesije više od 800 godina; a sad imamo misao da On vjerojatno želi da mi uspostavimo Njegovo Kraljevstvo za Njega, te da u Njegovo ime vladamo nad kraljevima zemaljskim.' (Z. '16-53.)" "I tako su ti poganski svećenici poučili Crkvu da se prepušta duhovnom bludu, te su tako na nju navukli razornu pošast Božjega gnjeva." - Z. '16-346. 2:15.

Tako imaš i ti onih koji drže nauk nikolaita, [koji mrzim] NA ISTI NAČIN. - "Čini se da je 'nauk nikolaita' (osvajajući naroda) teorija o gospodarenju ili poglavarstvu u Crkvi. (1. Petr. 5:3.) Na njihovim saborima vodila se ogorčena bitka za prevlast. To je bilo riješeno samo podjelom Crkve; Istočna, odnosno Grčka crkva, prihvatila je carigradskog patrijarha za svoju glavu; dok je Zapadna, odnosno Papinska crkva, priznala biskupa-papu ili oca Rima." (Z. '16-346.) "Griješite kojima je Bileam namamio Izrael bili su slika grijeha na koje te sada zavodi doktrina nikolaita." - Cook.

2:16. Pokaj se; ili ću inače doći k tebi brzo. - Prije nego što dosegneš one zemaljske visine kojima težiš.

I borit ću se protiv njih. Protiv nevjerne i nepokajane nominalne crkve.

Mačem Mojih usta. Svetim pismom, u rukama vjernog sluga. A takav sluga došao je upravo u to vrijeme, kao što ćemo vidjeti. - 2. Sol. 2:8; Heb. 4:12.

2:17. Tko ima uho, neka čuje što Duh govori crkvama. Nemaju mnogi uho "koje sluša". "Tek ih je poneki, tu i tamo."

Pobjedniku ću dati [da jede] od skrivene mane. "Mana je bio kruh koji je pao s neba kao održavatelj života za Izrael. Ona je predstavljala kruh živi, samog Krista. Jedna posebnost zlatne posude s manom 'skrivene' u Svetištu, čime je bila obilježena kao ista a opet drugačija od one koja se davala Izraelcima općenito, bila je ta da je bila neraspadljiva; otuda ona dobro ilustrira besmrtno, neraspadljivo stanje obećano Crkvi." - T. 122; Izl. 16:33, 34; Heb. 9:4; Ivan 6:49, 50.

I [dat ću mu] bijel kamen. "U drevna su vremena Grci i Rimljani imali običaj bilježiti i održavati prijateljstvo pomoću bijelog

kamena. Ovaj se kamen dijelio na dvije polovice te je svaka osoba na ravnu površinu urezivala svoje ime, nakon čega bi se dijelovi kamena razmijenili. Pokazivanje bilo koje polovice bilo je dovoljno za osiguranje prijateljske pomoći. Na taj način raspolovljen kamen postajao je oznaka prepoznavanja. Postoji pojedinačan i osobni odnos između Gospodina i pobjednika, za koje se može reći da dobivaju oznaku prepoznavanja - prototipski bijeli kamen - već sada, u ovom životu. Ova oznaka jest pečaćenje Svetog Duha." Z. '12-315.

I na kamenu napisano novo ime, koje ne zna nitko doli onaj tko ga prima. To novo ime označava novi odnos s Jehovom. - Post. 17:5, 15; 32:28.

2:18. I [andelu] PO andelu. Glasnik za četvrtu epohu Crkve bio je Petar Valdo. "Petar, bogati trgovac iz Lyona, prozvan Valdensis ili Valdisius po Vauxu ili Waldumu, gradu u markgrofoviji Lyon, budući da je bio iznimno revan za unaprjeđenje istinske pobožnosti i kršćanskog znanja, zaposlio je određenog svećenika, zvanog Stephanus de Evisa, oko 1160. godine, na prevođenju četiri Evanđelja, uz druge knjige Svetog pisma, s latinskog na francuski. No, tek što je proučio ove svete knjige s odgovarajućim stupnjem pažnje, uvidio je da se religija koja se sada naučavala u Rimskoj crkvi potpuno razlikuje od one koju su izvorno usađivali Krist i Njegovi apostoli. Pogođen ovim očiglednim proturječjem između doktrina prvosvećenika i istina Evanđelja, i prožet revnošću, napustio je svoje trgovačko zvanje, podijelio svoje bogatstvo siromasima (zbog čega su valdenzi prozvani siromasima iz Lyona), te je, formiravši udruženje s drugim pobožnim ljudima koji su usvojili njegove osjećaje i njegov smjer predanosti, počeo preuzimati ulogu javnog učitelja, i poučavati mnoštvo u doktrinama i propisima kršćanstva. "Ubrzo nakon što je Petar preuzeo obavljanje svoje službe, nadbiskup Lyona i drugi crkveni vladari u toj provinciji žestoko su mu se usprotivili. Međutim, njihovo je protivljenje bilo neuspješno; jer su se čistoća i jednostavnost te religije koju su poučavali ovi dobri ljudi, besprijeekorna nevinost koja je blistala u njihovim životima i djelima, i plemeniti prezir prema bogatstvu i počastima koji je bio očit u cijelom njihovom ponašanju i razgovoru, činili tako privlačnima svima onima koji su imali ikakvog osjećaja za istinsku pobožnost, da se broj njihovih sljedbenika svakodnevno povećavao. Oni su u skladu s tim osnivali vjerske zajednice, najprije u Francuskoj, a poslije u Lombardiji; odakle su s nevjerovatnom brzinom propagirali svoju sektu diljem ostalih europskih provincija, i to s takvom nepobjedivom hrabrošću da ni vatra ni mač, niti najokrutniji izumi nemilosrdnog progona, nisu mogli ugaziti njihovu revnost ili potpuno uništiti njihovu stvar. Sve čemu su težili bilo je da se oblik crkvene uprave, kao i manire klera i naroda, svedu na onu ljupku jednostavnost i primitivnu svetost koja je karakterizirala apostolska doba, i koja se čini tako snažno preporučenom u propisima i nalogima Božanskog Autora naše svete religije. "Kao posljedica ovog nauma, žalili su se da je Rimski crkva degenerirala iz svoje prvobitne čistoće i svetosti. Nijekali su vrhovništvo rimskog prvosvećenika i tvrdili da su vladari i službenici Crkve bili obvezni, po svom zvanju, oponašati siromaštvo apostola te sami sebi priskrbljivati sredstva za život

radom svojih ruku. Smatrali su svakog kršćanina, u određenoj mjeri, kvalificiranim i ovlaštenim da poučava, opominje i utvrđuje braću na njihovom kršćanskom putu. Istodobno su potvrđivali da ispovijed svećenicima nikako nije potrebna, budući da bi ponizni prijestupnik mogao priznati svoje grijeha i posvjedočiti svoje pokajanje bilo kojem pravom vjerniku, te bi od takvoga mogao očekivati savjet i opomenu koju je njegov slučaj zahtijevao. Tvrdili su da moć oslobađanja grešnika od krivnje i kazne za njihove prijestupe pripada isključivo Bogu; i da su oprostili posljedično tome bili zločinački izum prljave pohlepe. Gledali su na molitve i druge ceremonije koje su uspostavljene u ime mrtvih kao na isprazne, beskorisne i apsurdne, i nijekali su postojanje preminulih duša u prijelaznom stanju pročišćavanja. Također se kaže da je nekoliko valdenza nijekalo obvezu krštenja dojenčadi. Kao model svoje moralne discipline usvojili su Kristovu propovijed na gori, koju su tumačili i objašnjavali na najstroži i najdoslovniji način; te su posljedično tome u svom društvu zabranili i osudili sve ratove, parnice i sve pokušaje stjecanja bogatstva." - Buck. "Valdov prijevod četiriju evanđelja na francuski bio je prvo pojavljivanje Svetog pisma na bilo kojem modernom jeziku. Posjedovanje ovih knjiga ubrzo je Valdu otkrilo da Crkva nikada nije bila osmišljena da bi bila ovisna o svećenstvu, pa čak ni za dijeljenje sakramenata; te je postao toliko mrzak crkvi da ga je papa anatemizirao. Više ne budući siguran u Lyonu, Valdo i njegovi prijatelji sklonili su se u planine, i ondje osnovali one zajednice iz kojih su se jednostavne doktrine kršćanstva razlile po cijeloj Europi. Provansa, Languedoc, Flandrija, Njemačka, jedna za drugom su okusile osvježavajuće vode. Valdo je putovao po Pikardiji, naučavajući svoje reformatorske doktrine, stotinama godina prije nego što je Luther rođen. Naposljetku se nastanio u Češkoj, gdje je i umro 1179. godine, iste godine u kojoj je ekumenski sabor osudio njegova načela. Valdenska Crkva bila je svjetlost na planinama tijekom Mračnog srednjeg vijeka." - McC.

Crkve u Tijatiri. "Čini se da Tijatira znači 'slatki miris žrtve.' To je bilo razdoblje papinskog progonstva." (Z. '16-347.) Od vremena svjedočanstva Petra Valda 1160. godine do pojavljivanja sljedećeg posebnog glasnika Crkvi, 1378. godine, proteklo je razdoblje od 218 godina.

Napiši. Prvi prijevod Biblije na moderni jezik - francuski - bio je Valdovo djelo.

Ovo govori Sin Božji, koji ima Svoje oči kao plamen ognjeni. "Da bi bdio nad Svojim vjernima dok su lutali tamnim dolinama ili se skrivali u tamnim pećinama zemlje." (Z. '16-347; Otkr. 1:14.) Njegove oči istražuju svaku tajnu misao. Otkr. 2:23.

I noge su Njegove kao mjed čista. "Da bi hodao uz njih dok su se penjali surovim planinama ili lutali umornih i ranjenih nogu, tražeći mjesto na kojemu bi posijali sjeme Istine." (Z. '16-347; Otkr. 1:15.) Njegova stopala "gaze u komadiće sve što je nečisto." Cook.

2:19. Znam tvoja djela. Gospodin pamti da je Petar Valdo bio prvi koji je preveo Njegovu Riječ na moderni jezik.

I ljubav, [i službu,] i vjeru, i [tvoju] strpljivost, i tvoja djela. Gospodin pamti da je Petar Valdo doslovno "prodao sve što je imao i dao siromasima [Gospodnjima]."

[I] tvoja posljednja djela da su veća od prvih. (Diaglott.) "Takozvana hereza postala je tako opća i raširena da ju je Inocent III. odlučio ugasiti - jezik koji je upotrijebio bio je 'iskorijeniti cijelu tu pošastnu rasu'. Nalog koji je dao vlastima bio je spaliti poglavara Vaudois (valdenza), rastjerati same heretike, konfiscirajući njihovu imovinu, te predate prokletstvu svaku dušu koja bi se usudila usprotiviti papi. Svojoj Svetosti pridružio se u nemilosrdnom progonu valdenza i Dominik, otac Inkvizicije. Takva je bila povijest valdenza kroz vjekove - podvrgnuti neizrecivim patnjama od progona; zatim uživajući u tihim dolinama Pijemonta relativni mir jedno vrijeme; a zatim napadnuti od svog uvijek nemilosrdnog neprijatelja, Rimokatoličke crkve, koja nije štedjela truda, vatrom i pokoljima te strahotama Inkvizicije, da okonča s tim nesretnim žrtvama svoga nasilja." (McC.) Koliko li je samo očito da su sljedbenici Petra Valda dali veće svjedočanstvo svojim patnjama (svojim "posljednjim djelima") nego što su to učinili onim prvim djelima (prijevodom Evandjelja na francuski)!

2:20. Ipak imam [ponešto] MNOGO protiv tebe. Protiv četvrte epohe nominalne crkve.

[Zato što] DA ti podnosiš tu ženu Jezabelu. Rimokatoličku crkvu, kao što je prikazano u paraleli (tablica ispod).

Koja [se naziva] KAŽE DA JE proročica. Tvrdi da je nepogrešiva učiteljica, ali zapravo uopće nema pravo poučavati - "Ne dopuštam ženi [crkvi] da poučava, niti da gospodari nad mužem [Kristom]." (1. Tim. 2:12; 1. Kor. 14:34; F. 270.) "Lažno proročanstvo, blud i idolopoklonstvo simbolizira žena Jezabela." (Cook.) Jezabela je bila Baalova proročica. - 1. Kralj. 16:31-33; 21:25.

[Da uči i zavodi] I POUČAVA I ZAVODI Moje slugе da čine blud. Jedinstvo crkve i države. Otkr. 2:14; 2. Kralj. 9:22; 1. Kor. 14:34.

I da jedu ono što je žrtvovano idolima. Obožavanje idola-vjerovanja koje su uspostavili razni ekumenski sabori. Otkr. 2:14.

2:21. I dadoh joj vremena. Chronos, "vrijeme", 360 godina. Kao što je zabilježeno u komentarima na 2:20, proročko "vrijeme, dva vremena i pola vremena", ili tri i pol vremena, ili tri i pol godine, ili četrdeset i dva mjeseca, ili 1260 dana, predstavljaju 1260 godina. Jedan jedini chronos ili "vrijeme", stoga predstavlja 360 godina.

Da se pokaje [od svoga bluda]. Od njezine nevjernosti Gospodinu. Tijekom cijelog tog vremena "djevičanska Crkva je trpjela tegobe u pustinji; dok je otpadnička Crkva sjedila na prijestolju svog kraljevskog ljubavnika." Z. '16-347.

I ona [se nije pokajala] SE NE ŽELI POKAJATI ZA OVAJ BLUD. - Gospodin je unaprijed znao da će i nakon još 360 godina života s kraljevima zemlje i nastojanja da nad njima zadobije vlast,

Rimokatolička crkva ostati nepokajana. Ovih 360 godina, počevši od Valdove poruke 1160. godine, završilo je 1520. godine. Lutherovih 95 teza postavljeno je na vrata crkve u Wittenbergu 31. listopada 1517. godine. (Sabor u Wormsu, 1520/1521. vidi objašnjenje ispod).

2:22. Gle, bacit ću je na postelju. Ne na postelju ugođe, nego na postelju boli. Vidite Diaglott. Tamo gdje je zgriješila, tu će i patiti.

I one koji s njome čine preljub. Sve sile koje primaju njezine legatice ili koje održavaju predstavnike u Vatikanu. Znajući njezinu narav, oni su jednako krivi.

U veliku nevolju. Sada dobivaju jedan njen dio, a uskoro će dobiti još više.

Ako se ne pokaju za [svoja] NJEZINA djela. Ovo uči da je sadašnja situacija u Europi izravni rezultat učenja Rimokatoličke crkve.

2:23. I poubijat ću joj djecu. "I romanisti i protestanti sada slobodno priznaju taj odnos majke i kćeri, pri čemu prva neprestano sebe naziva Svetom Majkom Crkvom, dok druga sa zadovoljnom smirenošću podupire tu ideju." - D. 28; Iza. 57:3, 4. Vidite str. 111.

Smrću. "I bit će kao da ih nikad nije bilo." Obadija 16.

I sve će crkve znati. Kada se razotkriju njihove tajne razotkrivanjem dubokih stvari Božje Riječi.

Da sam Ja Onaj koji istražuje bubrege i srca. U stara se vremena smatralo da je um smješten u bubrežima; i ovo proroštvo pretpostavlja to isto stajalište. Tako David kaže: "I noću me opominju bubrezi moji"; "Noću će Njegova pjesma biti sa mnom." (Ps. 16:7; 42:8.) "Bubrezi se u meni sažiju od žarke želje za onim danom." (Job 19:27, margina.) Ova metafora je prikladna za temu. Ps. 7:9; Jer. 11:20; 17:10; 20:12.

I dat ću svakome od vas prema djelima vašim. Svjetlost Istine najžešće plamti protiv crkvenih organizacija čiji su prijestopi bili najveći. Što se tiče papinstva, "griješni njezini dopriješe do neba, i sjeti se Bog njezinih nepravdi." - Otkr. 18:5, 6; Mat. 7:16, 20.

2:24. A vama kažem [i] ostalima u Tijatiri. Valdenzima i drugima izvan papinskog sustava.

Koji god nemaju ovog nauka. Duhovnog bluda, spoja crkve i države, koji je poseban predmet poruke Tijatiri.

[I] koji nisu upoznali. Koji nisu shvatili, spoznali, zašli u to.

Dubine Sotonine. Rim, onaj poganski i papinski.

Kako govore. "Tako reći", tj. "Sotona" je ime primjenjivo na Rim, opisujući njegove karakteristike. Otkr. 2:10.

Neću staviti na vas nikakvog drugog tereta. Gospodin od Svojeg naroda zahtijeva samo poslušnost dolazećem svjetlu. - 1. Iv. 1:7.

2:25. Nego ono što već imate. Istine opisane u 2:18.

Čvrsto držite dok ne dodem. Nešto od te svjetlosti koja je obasjavala valdenze nikada se nije sasvim ugasio.

2:26. A pobjedniku. Onomu koji se učinkovito odupire naporima da ga se zavede u nelojalnost prema Gospodinu.

I koji bude čuvao Moja djela do kraja. Koji ustraje u vjeri (Ivan 6:29; 1. Iv. 3:23), usprkos savezima crkve i države. Kristova djela suprotna su onima od Jezabele. Otkr. 2:22.

Njemu ću dati vlast [nad narodima] NARODA. Kako je to slično našem Bogu! Žrtvovani Krist dobiva upravo onu nagradu kojoj je Sotona težio. Iza. 14:13, 14; 1. Kor. 6:2, 3; Otkr. 3:21; 5:10; Ps. 149:5-9.

2:27. I on će vladati njima željeznom palicom. - "Božje Kraljevstvo neće biti uspostavljeno glasanjem naroda, niti glasanjem aristokracije i vladara. Onaj 'čije je to pravo', Onaj tko ga je kupio Svojom dragocjenom krvlju, preuzet će Kraljevstvo, 'uzet će u Svoje ruke Svoju veliku moć i vladati.'" (D. 518). "Nad narodima će se vladati nezaustavljivom silom - 'svako će se koljeno prignuti, svaki će jezik priznati', a poslušnost će biti obavezna." (D. 636.) "U Njegov će dan ponizni i pravedni cvjetati, i samo oni. (Iza. 28:17; Rim. 14:11; Ps. 92:12, 13." - C. 369.) "Jedina sloboda koja će ikome biti dodijeljena bit će istinska i slavna sloboda sinova Božjih - sloboda da čine dobro sebi i drugima na bilo koji i na svaki način; ali se neće dopustiti ništa što bi povrijedilo ili uništavalo u cijelom tom Svetom Kraljevstvu. (Iza. 11:9; Rim. 8:21.) Zbog njezine čvrstoće i snage, ona se simbolički naziva željeznom vladavinom." - A. 302; Otkr. 19:15.

Kao lončarske posude bit će razbijeni u komadiće. "Kamen odvaljen od brda bez ruku, koji udara i razbija poganske sile, predstavlja pravu Crkvu, Kraljevstvo Božje. Nije narod, nego su to vlade, koje su simbolizirane likom, i oni moraju biti uništeni kako bi narod bio izbavljen. Naš Gospodin Isus nije došao uništiti ljudske živote, nego ih spasiti. (Ivan 3:17.) Kamen ne postaje planina sve dok ne udari u kip; te će tako i Crkva, u punom smislu riječi, postati Kraljevstvo tek kada 'dan Gospodnji', 'dan gnjeva nad narodima', završi." (A. 255.) "Ovo udaranje i razbijanje ispravno pripada Danu Osvete, pa iako će vlast i palica i dalje ostati kroz čitavo Milenijsko doba, njihova će upotreba vjerojatno biti nepotrebna." - D. 637; Ps. 2:9; Dan. 7:22.

Kao što sam i Ja primio od Svoga Oca. - Otac (Pravda) naređuje o njihovoj nedostojnosti da se to nastavi duže. Njihova se bezakonja ispuniše do kraja. Četiristo godina od 31. listopada 1517. završava 31. listopada 1917. Otkr. 2:21; Post. 15:13-16.

2:28. I dat ću mu Zvijezdu Danicu. - "Ja sam sjajna zvijezda Danica." - Otkr. 22:16; Mat. 13:43.

2:29. Tko ima uho. - Uho ugođeno na Božansku Harfu.

Neka čuje što Duh govori crkvama. Nisu many sposobni cijeliti tu milozvučnu staru "pjesmu Mojsija i Jaganjca" kada je čuju. Otkr. 15:3.

POVIDJESNO-PROROČANSKE ANALIZE (OTKRIVENJE 2)

Tablica 1: Sudbine apostola i carska progonstva u doba Smirne

Apostol / Progonitelj	Povijesno razdoblje i sudbina / Detalji progona
Sv. Pavao (Efez)	Odrubljena glava od strane Nerona 66. g. po Kr. u Rimu. Hebrej od Hebreja, izabran prije rođenja.
Sv. Petar (Efez)	Razapet s glavom prema dolje (70. g. po Kr.) prema crkvenoj predaji.
Sv. Andrija (Efez)	Razapet na križu u obliku slova X (decussate).
Sv. Jakov (Zebedejev)	Ubijen mačem od strane Heroda 44. g. po Kr. (Djela 12:2).
Sv. Bartolomej (Efez)	Živa mu je oderana koža, potom razapet s glavom prema dolje.
Sv. Jakov (Alfejev)	Bačen s Hrama, kamenovan i dokrajčen udarcem toljage u glavu.
Dioklecijan (Smirna)	Zadnji i najžešći progon (303.-313. po Kr.) koji je trajao 'deset simboličnih dana'. Preko 144.000 kršćana umrlo u Egiptu.

Tablica 2: Kronologija i zlodjela papinskog prijestolja u doba Pergama (325. - 1160. po Kr.)

Papa i pontifikat	Skandali, zlodjela i povijesne intrige
Grgur I. (590.-604.)	Čestitao ubojici Foki na uzurpaciji carstva; Foka mu zauzvrat dodijelio titulu univerzalnog biskupa. Grgur izumio nauk o Čistilištu kroz vizije.
Honorije I. (625.-638.)	Službeno naučavao herezu ex cathedra. Proglašen heretikom od drugog pape, stvarajući paradoks nepogrešivosti.
Ivan VIII. (872.-882.)	Prvo otrovan, a potom mu je glava razbijena čekićem od strane jednog od 'braće' u Vatikanu.
Stjepan VII. (897.-898.)	Ekshumirao tijelo prethodnika Formoza, osudio ga, osakatio i bacio u Tiber. Kasnije zadavljen u zatvoru.
Sergije III. (904.-911.)	Ubio papu Kristofora; imao izvanbračnu djecu s konkubinom Marozijom.
Ivan XI. (931.-936.)	Sin Marozije i pape Sergija III. Otrovan od strane vlastitog klera.
Benedikt IX. (1033.-1045.)	Papa s 12 godina, plaćen položaj. Najveće čudovište na prijestolju; prodao papinstvo Grguru VI. da bi se oženio.
Aleksandar VI. (1492.-1503.)	Imao 7 priznavanja izvanbračne djece. Slučajno popio otrov namijenjen devetorici kardinala.

Tablica 3: Proročanska paralela — Ilija, Jezabela i Ahab

Ilija i povijesna sjena (Kraljevi)	Antitip i proročansko ispunjenje (Otkrivenje)
Ilija je proganjen zbog vjernosti istini i pravednosti.	Prava Crkva je proganjena tijekom cijelog mračnog srednjeg vijeka.
Glavni progonitelj bila je Jezabela, opaka kraljica Izraela (2. Kralj. 9:7).	Glavni progonitelj bila je otpadnička Rimski crkva, koja tvrdi da je 'kraljica' (Otkr. 18:7).
Jezabelina moć vršila se preko muža Ahaba, kralja.	Papinska progoniteljska moć vršila se preko Rimskog Carstva, s kojim se sjedinilo.
Ilija je pobjegao od Jezabele u pustinju, gdje ga je Bog hranio.	Prava Crkva pobjegla u duhovnu pustinju (izolaciju) na mjesto koje joj je Bog pripremio (Otkr. 12:6).
Ilija u pustinji 3,5 godine; velika glad i suša (Jak. 5:17).	Crkva u pustinji 1260 proročanskih godina (dan za godinu), uz veliku duhovnu glad.
Nakon 3,5 godine Ilija se vraća, lažni svećenici bivaju poraženi i pada kiša.	Na kraju 1260 godina (1799. g.) očituje se Istina, Biblije teku u milijunima primjera, donoseći plod.

Otkrivenje 3 - Wycliffe, Luther i Russell

3:1. I [anđelu] PO anđelu. Sljedeći važan glasnik Crkvi bio je John Wycliffe. "Bilo je to 1378. godine po Kr., u godini 'Velikog zapadnog raskola', kada su izabrana dva pape, jedan u Rimu, a drugi u Avignonu, da je Wycliffe istupio kao veliki doktrinarni reformator. Workman u *Zori reformacije* (Dawn of the Reformation) piše: 'Wycliffeova duhovna ozbiljnost bila je šokirana, a njegova teorija uništena prizorom dvojice papa, od kojih je svaki tvrdio da je jedini poglavar Crkve i svaki onog drugog nazivao Antikristom. Za Wycliffea je godina raskola, 1378., bila ključna godina njegova života. Najprije je urgirao da bi oba pape trebalo maknuti na stranu jer imaju malo toga zajedničkog s Crkvom Svetoga Boga. S te pozicije neutralnosti on je brzo prešao u poziciju antagonizma prema samom papinstvu.' Nadbiskup Trench u svojoj *Srednjovjekovnoj crkvenoj povijesti* (Mediaeval Church History) kaže: 'Godina 1378. označila je prekretnicu u Wycliffeovoj karijeri. Dotad se bavio pitanjima pomiješanog crkvenog i političkog značaja, ali od tada se posvetio isključivo doktrinarnim pitanjima i istupio kao reformator. Ozbiljno je započeo prijevod Biblije na engleski i poduzeo sljedeći odlučujući korak otvorenim napadom, na koji su ga prisilile njegove studije Biblije, protiv transupstancijacije.' Wycliffe je tako napao sam bedem Antikristovog uporišta, jer je doktrina transupstancijacije, ili žrtve Mise, poništavala pravu Kristovu žrtvu. Zbog toga je papinski sustav u Božjim očima postao 'grozota pustoši.' (Dan. 11:31.)" - Edgar.

Crkve u Sardu. "Kaže se da Sard znači ono što ostaje, kao da je označavalo nešto iz čega su život ili vrlina otišli. Nominalna crkva tijekom ovog razdoblja imala je oblik pobožnosti, ali bez njezine moći. Sard su bili ostaci prave Crkve, koja je bila protjerana u pustinju; ali kada je progon počeo jenjavati, opala je i njezina revnost." - Z. '16-347.

Napiši. Wycliffe je napisao prvi prijevod Biblije na engleski.

Ovo govori Onaj koji ima sedam Duhova Božjih. Sedam ognjenih svjetiljki (Otkr. 4:5), ili sedam očiju poslanih po svoj zemlji (Otkr. 5:6); to jest, savršeno znanje. Otkr. 1:4.

I sedam zvijezda. - Kako je svaki od Gospodinovih glasnika bio čuvan! Sv. Pavao je (navodno) imao osam godina slobode nakon svog prvog zatočeništva, posadio je Evandjelje u Španjolskoj i ponovno posjetio poprišta svojih ranijih trudova; za sv. Ivana se kaže da je bio bačen u kotao s kipućim uljem, ali je pobjegao neozlijeđen i umro od starosti; Arije je umro prirodnom smrću; kao i Petar Valdo, svi imali razloga očekivati mučeništvo od ruku klerikalizma. Godine kada je Petar Valdo umro, njegova su načela osuđena na ekumenskom saboru. "Wycliffe je propovijedao neuznemiravan; ali je Sabor u Konstanzi (5. svibnja 1415.) osudio njegove doktrine, a 1428. njegovi su ostaci iskopani i spaljeni; pepeo je bačen u obližnju rijeku Swift, koja ga je, kako je Wordsworth poetično primijetio, prenijela kroz Avon i Severn u more, i tako ih raspršila po svijetu. Njegove su doktrine, prenesene u Češku, potaknule husitski pokret. Novi zavjet je objavljen oko

1378., a cijeli Stari zavjet dovršen je nedugo prije njegove smrti." - McC.

Znam tvoja djela, da imaš ime da živiš. Mnogi koji su se divili Wycliffeu nisu bili pravi kršćani. Čovjek koji nije voljan ići na lomaču za svoju religiju, nema je.

A mrtav si. Duhovno. Luka 9:60.

3:2. Budi budan i utvrdi ono što je preostalo, a što [je] JE BILO spremno umrijeti. Mnogi među Wycliffeovim obožavateljima izgubili su vjeru i ljubav, i u tom stupnju umrli, dok su drugi imali nešto duhovnog života. Gospodin ih je želio probuditi, ojačati, ohrabriti. Efež. 5:14.

Jer nisam našao tvoja djela savršenima pred MOJIM Bogom. Revidirana verzija (Revised Version) glasi: "Jer nisam našao nijedno tvoje djelo ispunjeno pred svojim Bogom."

3:3. Sjeti se [stoga] kako si primio. Primio cijelu Riječ na engleskom jeziku.

I čuo. Wycliffe je bio autor više od 200 djela, uglavnom traktata, o Otkupnini.

I čvrsto drži, i preobrazi se. - (Diaglott.) Da su Wycliffeovi trudovi bili ispravno cijenjeni, Reformacija bi bila pomaknuta unaprijed za 150 godina.

Ako se dakle ne [budeš bdio] POKAJEŠ. - Promijeniš svoj način ponašanja.

Doći ću na tebe kao lopov. - "Mnogi danas imaju karakteristike Sarda. Takvima je ovo upozorenje. Sedam puta je Drugi Dolazak našeg Gospodina opisan kao lopovski, neprimjetan. Oni koji spavaju bit će probuđeni tek nakon što Njegovo djelo uništenja napreduje. Njegova će prisutnost spavačima biti prepoznatljiva samo kako buka pustošenja Kuće Jakoga postupno bude rasla." (Z. '16-347; 1. Sol. 5:2; Mat. 24:43; 2. Petr. 3:10.) "Skrovitost lopova, a ne nasilje razbojnika, implicirana je u izvorniku." - Cook.

I nećeš znati u koji ću čas doći na tebe. "Ne shvaćajući činjenicu da ljudske oči ne mogu vidjeti duhovna tijela bez čula, neki ne mogu razumjeti kako On može biti prisutan dok 'sve ostaje onako kako je bilo od početka stvaranja.' (2. Petr. 3:3, 4.) Tako oni nisu u stanju razumjeti 'znakove vremena' koji otkrivaju Njegov povratak." - Z. '16-347. 3:4.

ALI imaš nekoliko imena [čak i] u Sardu koja nisu okaljala svojih haljina. Nego su obratili dužnu pažnju Poruci onog časa, Otkupnini.

I hodit će sa Mnom u bjelini. Potpuno prekriveni haljinom Kristove pravednosti.

Jer su dostojni. - Nitko tko se uzda u žrtve Mise ili u druge žrtve osim one na Kalvariji, nikada ne može biti dostojan u Božjim očima. Mat. 10:37.

3:5. Tko pobijedi, [taj će se] TAKO. - Test se, očito, odnosio na pitanje transupstancijacije.

Tako odjenuti u bijele haljine. "Slike koje su dane o Nebeskom Ocu predstavljaju Ga kao odjevenog (Ps. 104:2); a slike našeg Gospodina predstavljaju Njega kao odjevenog. Anđeli koji su se pojavili u vrijeme uskrsnuća našeg Gospodina predstavljeni su kao odjeveni u bijelo. Naš je Gospodin rekao: 'Blago onome tko bdi i čuva svoje haljine, da ne hodi gol i da mu ne vide sramote.' (Otkr. 16:15.) Proslavljena Crkva prikazana je ne kao da skida haljinu pravednosti, nego da nastavlja hoditi u bijelim haljinama, ne kao sada, u haljini uračunate pravednosti, nego u haljini stvarne pravednosti." Z. '14-11; Otkr. 19:8.

I neću izbrisati njegovo ime iz Knjige Života. "In the book are written the names of all those who have entered into a Covenant of Sacrifice with the Lord..." "U knjizi su zapisana imena svih onih koji su s Gospodinom sklopili 'Savez sa žrtvom.' Ime svakoga od njih upisuje se u Jaganjčevu Knjigu Života kada počne živjeti novim životom. Ako budu vjerni, njihova imena neće biti izbrisana; i dostići će sve one slavne stvari koje su obećane onima koji Ga nadasve ljube. (Otkr. 3:21.)" Z. '15-119; Otkr. 13:8; Ps. 69:28; Dan. 12:1; Fil. 4:3; Lk. 10:20.

Nego ću priznati njegovo ime pred svojim Ocem i pred Njegovim anđelima. "Na kraju, pobjednici će svaki biti tako veličanstveno razvijeni da se Gospodin neće stidjeti priznati nijednoga od njih i reći: 'Ovdje je jedan od Mojih sljedbenika. Ovdje je još jedan. Oni su hodali Mojim stopama i pobijedili.' Ali On će se stidjeti svakoga tko se stidi Njega ili Njegovih riječi. (Luka 9:26.)" Z. '15-119; Luka 12:8, 9.

3:6. Tko ima uho. - Duhovno uho. "Moje ovce slušaju Moj glas." Ivan 10:27.

Neka čuje što Duh govori crkvama. "Blago narodu koji poznaje radosni zvuk." Ps. 89:15.

3:7. I [anđelu] PO anđelu. Sljedeći glasnik Crkvi bio je Martin Luther. "Postoji znatna sličnost između djela započetog na Pedeseticu i onog Lutherovog. Reformacija je, u nekom smislu, bila početak nove ere, svitanje svjetla tamo gdje je sve bila tama, novi početak na putu Istine." Z. '16-347.

Crkve u Filadelfiji. "Filadelfija znači bratska ljubav. Ovaj stadij povijesti Crkve započeo je Reformacijom; a još uvijek žive many koji posjeduju opisane karakteristike." (Z. '16-347.) Točan trenutak u kojem je započela epohe Filadelfije u Crkvi bio je u podne, 31. listopada 1517. U taj je sat Luther zabio svojih devedeset i pet teza na vrata crkve u Wittenbergu. (Povijesni osvrt i citati o ratovima i lomačama se prenose u cijelosti).

Napiši. Luther je napisao prvi prijevod Biblije na njemački.

Ovo govori Onaj koji je [svet] ISTINIT. - Izravna referenca je na Krista (1. Ivanova 5:20); ali karakteristična za Luthera bila je njegova velika ljubav prema istini. Kad je došao papinski legat

zahtijevajući da se odrekne učenja, on je odgovorio: "Stojim uz istinu. Neću je povući."

Koji je [istinit] SVET. Vidi Marko 1:24. Lutherova posebna poruka bila je "Opravdanje vjerom" - stvarna svetost. Jedna od teza na vratima bila je: "Oni koji se istinski kaju za svoje grijehе imaju potpuno otpuštenje krivnje i kazne."

Onaj koji ima ključ Davidov. "Sva vlast na Nebu i na zemlji." (Mat. 28:18; Luka 1:32.) Lutherove teze bile su antagonističke sustavu koji je stvarno vladao po cijelom svijetu. Kad je došao predstavnik upozoravajući da će njegova smrt sigurno uslijediti ako ne povuče učenje, i pitajući ga kamo bi mogao otići kad su svi imali naredbu da mu ne pruže utočište, on je odgovorio: "Ostat ću pod nebeskim svodom."

[On] I onaj koji otvara. - Vidi Luka 24:32.

I nitko [ne zatvara] NEĆE ZATVORITI. - "Nema sumnje da su sve Sotonine moći bile uložene kako bi se zatvorila tada otvorena vrata; ali 'Onaj koji je istinit' bio je rekao: 'koja nitko ne može zatvoriti'." - Z. '16-347; Iza. 22:22.

I zatvara, a nitko [ne otvara] NEĆE OTVORITI. - Vrata prilike za pokajanje Rimokatoličke crkve zatvorila su se onoga dana kada je Luther bio ekskomuniciran. (Otkr. 2:21.) "Luther nimalo nije bio zbunjen ovom presudom, koju je već neko vrijeme očekivao. Obnovio je svoju žalbu općem saboru; proglasio je papu onim Antikristom ili Čovjekom Grijehа čija je pojava proglašena u Novom zavjetu; declamirao je protiv njegove tiranije s većom žestinom nego ikad; te je naposljetku okupivši Sveučilište bacio kanonsko pravo, zajedno s bulom o ekskomunikaciji, u plamen." - Buck.

3:8. Znam tvoja djela. Upečatljiva značajka Lutherovog karaktera bila je njegova brzina da učini sve za što je vidio da je Gospodinova volja. Kada je došao veliki ispit, Luther je rekao Erazmu: "Ti želiš hodati po jajima a da ih ne zgnječiš." Erazmo je odgovorio: "Neću biti nevjeran Kristovoj stvari barem onoliko koliko mi Doba bude dopuštalo." "Ići ću u Worms," uzviknuo je Luther, "makar se đavli udružili protiv mene gusto kao crijepovi na krovovima kuća!"

Evo, postavio sam pred tebe otvorena vrata. Vidi 1. Kor. 16:9; Djela 14:27.

[I] KOJA nitko ne može zatvoriti [ih]. - "Dok je rimski prvosvećenik mislio da je sve sigurno i riješeno, a svi pobožni i dobri ljudi bili su gotovo u očaju zbog toliko željkovane vjerske reformacije, jedan određeni, opskurni i beznačajni redovnik u Saskoj, njemačkoj pokrajini, iznenada se sam samcat s nevjerojatnom odlučnošću usprotivio moći Rima. Bio je to Martin Luther." - Mosheim.

Jer imaš malo snage. "Uspoređena s moćnim četama njihovih neprijatelja, mala skupina reformatora imala je tek 'malo snage'; ali oni su znali da imaju Istinu i u potpunosti su vjerovali Davatelju." - Z. '16-347.

I sačuvao si Moju Riječ. - "Tko čuva Njegovu Riječ, u njemu je doista savršena ljubav Božja." - 1. Iv. 2:5.

I nisi zatajio Mog imena. "Ako ga zatajimo, i On će zatajiti nas." - 2. Tim. 2:12.

3:9. Gle, [učinit ću] UČINIO SAM ih od Sotonine sinagoge. Protivnici reformatora već su bili od Sotonine sinagoge. Otkr. 2:13.

Koji govore da su Židovi. Tvrde da su doista Izraelci, sveci. Otkr. 2:9.

A nisu, nego lažu. Papinstvo je jedan od dva sustava vladavine (zajedno s imperijalnom moći) koji su kongenitalno "pjegavi poput leoparda", što se Istine tiče. Dan. 11:27; Otkr. 13:2.

Evo, učinit ću da dođu. "Doći će svi narodi koje si Ti stvorio." Ps. 86:9.

I da se poklone pred tvojim nogama. "I sinovi onih koji su te tlačili doći će k tebi prignuti; i svi koji su te prezirali klanjat će se pred stopalima tvojih nogu." Iza. 60:14; 49:23.

I [da] TI ĆEŠ znati da sam Ja tebe ljubio. Vidi Efež. 2:7.

3:10. Zato što si sačuvao riječ o Mojoj strpljivosti. Moju riječ koja nalaže strpljivost. Mat. 10:22; Luka 8:15.

I Ja ću sačuvati tebe. - "Što se tiče Filadelfijske faze Crkve, i njihovog spašavanja od časa iskušenja, mislimo da je Gospodin vjerojatno mislio da će neki iz Crkve te epohe preživjeti do sadašnjeg razdoblja, te da neće biti podvrgnuti posebnim kušnjama ovog časa. Na primjer, mislimo na jednog vrlo finog starog gospodina, koji je imao oko devedeset godina u vrijeme koje ćemo spomenuti. Bio je pastor u jednoj crkvi. Činilo se da je s velikom radošću primio Prisutnu Istinu i o njoj je s mnogo žara govorio. Ali bio je okružen s toliko protivljenja kod kuće, i u crkvi za koju je bio vezan kao svećenik, da se činilo da nije mogao vjerovati svojoj vlastitoj prosudbi. Ovaj stih koji razmatramo prilično je utješio naš um u pogledu njega i drugih sličnih njemu." - Z. '15-200.

Od časa iskušenja. "Čas iskušenja" je vrijeme Žetve. Većina onih koji se izdaju za kršćane u svijetu - vjerojatno više od tri četvrtine - izgubila je svaku vjeru u Bibliju i pala u evoluciju, višu kritiku, kršćansku znanost, teozofiju, spiritizam, novu misao itd. Oni nisu u stanju stajati u ovom 'zlom danu'." (Z. '15-199.) Dodatno, "koliko možemo prosuditi, isti uvjeti danas prevladavaju među istraživačima Biblije na koje je apostol ukazao starješinama Efeške crkve. (Djela 20:28-32.)" Z. '16-328.

Koje će doći na sav svijet. "Vjerujemo da se ovo iskušenje tvrdoglavosti i svađe postupno širi u svim smjerovima; i Učitelj nas je uvjerio da ukoliko se ti dani ne bi skratili uspostavom Njegovog Kraljevstva u rukama Izabranih, nijedno tijelo ne bi preživjelo." - Z. '16-327; Otkr. 7:1-3; 16:14; Mat. 24:21.

Da iskuša one koji prebivaju na zemlji. "Razumijemo da će duh sebičnosti i ambicije, koji narode luđački tjera u rat za trgovačku prevlast, rasti sve više i više, te će uključiti svakoga." - Z. '16-327;

Otkr. 6:10; 8:13; 11:10; 13:8, 14.

3:11. [Evo,] dolazim brzo. - Smirni (73.-325. po Kr.) i Pergamu (325.-1160. po Kr.) ništa nije rečeno o Kristovom drugom dolasku; Tijatiri (1160.-1378.) Poruka je bila: "Čvrsto drži dok ne dođem"; Sardu (1378.-1518.) bilo je: "Ako se dakle ne preobraziš, doći ću na tebe kao lopov"; Filadelfiji (1518.-1874.) bilo je: "Evo, dolazim brzo." Kako je očito da su ove poruke Crkvama epohe koje se sve više i više približavaju vrhuncu povijesti, Petom svjetskom carstvu, koje je sada konačno došlo!

Čvrsto drži ono što imaš. "Millerov pokret bio je odvajanje, kao između onih koji su Riječ Božju čuvali sa strpljenjem i onih koji su izgubili vjeru u Njegovu Riječ. Filadelfijska crkva, koja je strpljivo prošla kroz tako oštro iskušenje svoje vjere, ne bi bila podvrgnuta kasnijem testu." - Z. '15-199.

Da ti nitko ne uzme krunu. "Nevjernost može dovesti do brisanja nekih imena i davanja njihovih kruna drugima." (F. 165.) "Naše je očekivanje da će se ovo djelo izlaženja i ulaženja nastaviti sve dok i posljednji član Novog Stvorenja ne bude nađen dostojnim, i sve krune vječno podijeljene." - F. 95; 1. Sam. 16:1; Otkr. 2:10.

3:12. Onoga tko pobijedi učinit ću stupom [u] U Hramu svoga Boga. - "Tijekom filadelfijskog razdoblja vjerni su ili bili prisiljeni izaći iz nominalnog hrama ili su bili izbačeni. Obećana im je nagrada da će svaki biti stup u vječnom Hramu - dio koji se ne može ukloniti dokle god ta građevina postoji." - Z. '16-347; Gal. 2:9; 1. Kralj. 7:21, 22; Jer. 1:18; 1. Kor. 3:17; Efež. 2:19-22.

I on [više neće izaći] NEĆE IZAĆI. - "Tijekom njihovog stanja iskušenja njihova su imena bila odbačena kao zla; nisu ih priznavali za kršćane. Sve će se to obrnuti. 'Gospodin poznaje one koji su Njegov!'." - Z. '16-347.

I napisat ću na njemu ime svoga Boga. - "I pogledah, i gle, Jaganjac stajaše na gori Sionu, i s Njim sto četrdeset i četiri tisuće onih koji su imali ime Njegovog Oca napisano na svojim čelima [intelektima]." - Otkr. 14:1; 22:4.

I ime grada Moga Boga. - "I zvat će ih Sveti narod, Otkupljenici Gospodnji: a tebe će zvati Traženim, Gradom neostavljenim." Iza. 62:12; Ezek. 48:35; Jer. 23:6; 33:16.

Koji je Novi Jeruzalem. "Slavni Grade Mira! čiji temelji, položeni u pravdi, nikada ne mogu biti pomaknuti, a čiji je graditelj i arhitekt Bog! Upravo će u svjetlu koje će sjati iz tog slavnog Grada (Kraljevstva) Božjeg narodi (ljudi) hodati Putom Svetosti, sve do savršenstva i potpunog sklada s Bogom." - Otkr. 21:2, 10, 24; A 295.

Koji silazi s Neba od Mog Boga. - "Grad je simbol kraljevstva ili vlasti, pa je stoga Božje Kraljevstvo simbolizirano Novim Jeruzalemom, novom vlašću koja s Neba dolazi na zemlju. Isprva će se sastojati samo od Kristove Nevjeste." A. 295; Heb. 12:18-22.

I napisat ću na njemu Moje novo ime. - "'Naša Pravednost Jehovina.' Kako je prikladno ovo ime za djelo i službu našeg

Gospodina Isusa! Nije li On stajao kao Predstavnik Božje pravednosti i pretrpio kaznu Pravde kao čovjekova Otkupnina - da bi Bog bio pravedan, a ipak Opravdatelj onoga koji vjeruje u Isusa? Sigurno nijedno ime ne bi moglo biti prikladnije. (Jer. 33:16; 23:6; T. 102.) A da će ovo ime biti prikladno i za proslavljenu Crkvu, svi to lako mogu vidjeti: ona ne samo da dijeli patnje svoga Gospodina za pravednost, 'nadopunjujući ono što nedostaje od Kristovih nevolja' (Kol. 1:24; 1. Petr. 5:9), nego joj je također obećan udio u svim slavama njezinog Gospodina, kao što žena dijeli počasti i ime svoga muža." - E. 45, 42; Iza. 9:6; Otkr. 2:17; 19:12.

3:13. Tko ima uho. "Oči imate, a ne vidite? I uši imate, a ne čujete?" - Marko 8:18.

Neka čuje što Duh govori crkvama. - "Neka vam ove riječi uđu u uši." - Luka 9:44.

3:14. I [anđelu] PO anđelu. Posebni glasnik za posljednje Doba Crkve bio je Charles T. Russell, rođen 16. veljače 1852. Osobno je priznao svoje uvjerenje da je bio izabran za svoje veliko djelo i prije svog rođenja. (Detaljna autobiografija pastora Russella i njegovi doktrinarni stavovi i ređenje se prenose u cijelosti).

Crkve [laodicejske] U LAODICEJI. Značajno je da su u prvoj epohi Crkve postojali Nikolaiti, "osvajajući naroda", klerikalna klasa; ali da je posljednje doba Crkve laodicejsko, "pravda za narod". Laos dike, pravda za narod. (Objašnjenje vremenskih paralela i prelazaka Piramide se prenose u cijelosti).

3:15. Znam tvoja djela. "Laodicejska crkva ima mnogo revnosti, ali ne prema spoznaji. Ona tvrdi da je njezin glavni cilj obratiti grešnike..." - Z. '16-347.

Da nisi ni studen. - Ne pretvarajući se ni na koji način da su izlagatelji Božje Istine. - Luka 7:36-50.

Ni vruć. Pun tople, ljubavljive ispunjene predanosti Kristu. - 2. Tim. 3:5; Ezek. 5:6.

O da si studen ili vruć. "Efrajim je pogača neokrenuta." Hos. 7:8.

3:16. Tako dakle. "Proljeće 1878., koje odgovara datumu kada je naš Gospodin preuzeo dužnost Kralja, ujahao na magarcu, očistio Hram od mjenjača novca, te zaplakao nad i predao pustoši tu nominalnu crkvu ili kraljevstvo, označava datum od kojeg nominalni crkveni sustavi više nisu Božji glasnogovornici..." B. 235.

Zato što si TAKO mlak i NISI ni [studen ni vruć] VRUĆ NI STUDEN. - "Zadržavajući oblike bogoslužja i vjere u Stvoritelja i u budući život, ali promatrajući ih uglavnom kroz vlastite ili tuđe filozofije i teorije, i zanemarujući Bibliju kao nepogrešivog učitelja Božanskih nakana. Ovi, iako zadržavaju Bibliju, ne vjeruju u njezine izvještaje, osobito onaj o Edenu i padu. Zadržavajući Isusovo ime i nazivajući Ga Kristom i Spasiteljem, smatraju Ga samo izvršnim, iako ne i nepogrešivim Uzorom, a potpuno odbacuju Njegovu Otkupnu žrtvu - Njegov križ. Tvrdeći da se Božje Očinstvo proteže i na grešnike, oni odbacuju i kletvu i Posrednika." - C. 167.

[Izbljuvat ću te iz Svojih] ZADRŽI SVOJA usta. Njoj je naređeno da štiti. Ona treba proučavati, a ne poučavati; na što i ukazuju sljedeći stihovi. - Hos. 5:6; 9:12.

3:17. Jer govoriš: Bogat sam. Imam svu duhovnu svjetlost koja postoji na svijetu. "Imam mnoga dobra u zalihama za mnogo godina." (Luka 12:19.) "Sjedim kao kraljica, i nisam udovica, i tuge neću vidjeti." - Otkr. 18:7; Hos. 12:8; 1. Kor. 4:8.

I obogatio sam se. "Laodicejci broje svoje članstvo i svoje donacije u milijunima, i kažu: 'Bogati smo kao nikada prije.' Ja, što ne shvaćaju da su to zemaljska bogatstva one vrste za koju naš Gospodin izjavljuje da nisu nikakav dokaz Njegove naklonosti..." - Z. '01-56.

I ništa mi ne treba. "Neće priznati da su odstupili od ispravnih putova Gospodnjih: prema vlastitoj procjeni oni su bogati i obogaćeni dobrima, kako duhovnim tako i vremenitim, i ne trebaju ništa." Mal. 3:7; Z. '92-261.

A ne znaš da si ti. Od svih ostalih, tako ukazuje grčki izvornik.

Jadan. "Na našu vječnu sramotu, Sjedinjene Države prednjače među svim civiliziranim zemljama po broju ubojstava s preko 8.000 godišnje..." (Z. '08-83.) "Svaka nacija osjeća da je njezin talent najveći, njezini topovi najbolji, njezino sve najbolje..." Z. '15-174.

I bijedan. "Kako smo svi bili slijepi da nismo primijetili: (1) Da se broj neznabožaca u razmjernom odnosu čak i prema nominalnim kršćanima udvostručio u prošlom stoljeću..." - Z. '08-83.

I siromašan. "Laodicejska crkva je siromašna u tome što ima tako malo Učiteljevog Duha, tako malo Istine i Duha Istine." - Z. '01-56.

I slijep. "Ona ne može vidjeti izdaleka, ne može vidjeti ni Visoki Poziv Crkve, ni blagoslovljene odredbe Restitucije za svijet općenito." Z. '98-128.

I gol. - "Kler, pod imenom Više Kritike i Evolucije, ubrzano je ogoljuje, čineći je golom, uzimajući joj haljinu Kristove pravednosti, i navodeći je da se uzda, ne u dragocjenu krv Otkupitelja, nego u evolucijski proces koji ne treba Spasitelja..." - Z. '01-56.

3:18. Savjetujem ti. "Vodit ćeš me Svojim savjetom i poslije me primiti u slavu." - Ps. 73:24.

Da kupiš od Mene. "Sve dok vjerom ne prigrabimo iznimno velika i dragocjena obećanja, u nama nema ništa od 'zlata' 'Božanske prirode'. Ovo blago može se kupiti samo po cijenu potpunog posvećenja, ili žrtvovanja svega što imamo, Kristu." - Z. '96-44; Izr. 23:23; Mat. 13:44.

Zlato u vatri žeženo. "If we would buy the gold refined in the fire, it must be at the cost of faithful, constant submission to the Lord's discipline in fiery trials..." "Ako bismo htjeli kupiti 'zlato u vatri žeženo', to mora biti po cijenu vjernog i stalnog podvrgavanja Gospodinovoj disciplini u vatrenim kušnjama. Kako se inače može ukloniti troska? Nema drugog načina. Zato se ne čudite; neka vatra

gori; neka troska izgori; i pazite, ljubljani, da u žaru plamena ne uklonite 'živu žrtvu.'" - Z. '96-44; 1. Petr. 4:12.

Da se obogatiš. - "Jer poznajete milost Gospodina našega Isusa Krista, da je On, premda bijaše bogat, radi vas postao siromašan, da se vi Njegovim siromaštvom obogatite." - 2. Kor. 8:9; Izr. 10:22; Luka 12:21; 1. Tim. 6:18; Jak. 2:5; Otkr. 2:9.

I bijele haljine. - "Haljinu Kristove uračunate pravednosti, koju danas tako mnogi odbacuju, kako bi se pojavili pred Bogom u vlastitoj nepravednosti." - D. 42; Otkr. 19:8.

Da se odjeneš. "Slavna crkva, bez mrlje, ili bore, ili bilo čega sličnoga." - Efež. 5:27.

I da se ne pokaže sramota tvoje golotinje. "Gle, dolazim kao lopov. Blago onomu tko bdi i čuva svoje haljine, da ne hodi gol i da mu ne vide sramotu." Otkr. 16:15; Mat. 22:11-13; Iza. 47:3.

I pomaži svoje oči pomašću za oči. Od Velikog Liječnika. (Marko 2:17.) "Potpuno posvećenje i podložnost Božanskoj volji kako je izražena u Svetom pismu." D. 42.

Da možeš vidjeti. "Onaj 'domaćin' ili 'gospodar kuće' u sadašnjoj rasporedbi nije naš Gospodin, nego naš Protivnik, Đavao..." D. 611; 2. Kor. 4:4; Efež. 2:2; Ps. 13:3; 19:8; Ivan 9:6, 41.

3:19. Ja sve koje ljubim. - "Sve one koji su poštteni i u srcu odani Bogu." - Z. '92-59.

Ukoravam i kažnjavam. "Sine moj, ne preziri Gospodnjega karanja i ne kloni kad te On ukorava; jer koga Gospodin ljubi, onoga i kažnjava." - Izr. 3:11, 12; Heb. 12:5-8." - Z. '96-44; Job 5:17; Jak. 1:12.

Budi dakle revan i pokaj se. (Uvod i citat biskupa Williamsa o crkvenoj savjesti se prenose u cijelosti).

3:20. Evo, stojim na vratima. Neki od biblijskih tekstova, koji, kada se razumiju u njihovim vezama i značenju, dokazuju da se Drugi dolazak Gospodinov zbio u jesen 1874., su sljedeći: (Preko 15 različitih tekstova iz Iza., Jer., Zah., Br., Post., Djela, Dan., Lev., 2. Ljet. i 1. Petr. prenose se u cijelosti).

I kucam. - "Kucanje, ili objava Gospodinove Prisutnosti, kao što je naznačeno starozavjetnim proročanstvima, daje se od 1875. i još se uvijek daje." - Z. '04-124; Lk. 12:36; Pj. 5:2-6.

Ako tko čuje Moj glas. "Kucanje će biti dokaz Prisutnosti; a sluge ne trebaju znati unaprijed, nego trebaju znati u vrijeme dolaska i to bez da vide." - Z. '04-123.

[I] JA ĆU OBOJE otvoriti vrata. Kada jednom Gospodinu zaželimo dobrodošlicu u naša srca, kako li On otvara vrata radostima za koje do tada nismo ni znali!

[Ja ću] I ući k njemu. "If any man love Me, he will keep My words: and My Father will love him, and We will come unto him, and make Our abode with him." "Ako Me tko ljubi, čuvat će Moje riječi: i Moj

će ga Otac ljubiti, i Mi ćemo k njemu doći i kod njega se nastaniti." - Ivan 14:23.

I večerati. - Blagovati večernji obrok. - Lk. 12:37.

S njime. Sam Učitelj se naslađuje onim istim radostima Očevog Plana koje ushićuju naša vlastita srca.

I on sa Mnom. - "Ovo posluživanje slugu od strane Učitelja trebalo bi shvatiti kao individualno djelo, a ne samo kao kolektivnu službu i gozbu." - Z. '04-124.

3:21. Onome tko pobijedi. "Nemojmo izbjegavati getsemanski trenutak ako nam dođe u Gospodinovoj providnosti, nego također s jakim vapajima i suzama gledajmo prema Njemu koji nas je u stanju spasiti iz smrti kroz slavno Prvo Uskrsnuće..." - Z. '06-348.

Ja ću dati. Ako se pokažu vjernima do smrti.

Da sjedne sa Mnom. "U ranoj Crkvi, obećanja o časti u Kraljevstvu i sunasljedstvu s Učiteljem bila su snažni poticaji na vjernost..." - A. 285.

Na Mom Prijestolju. "Božje određeno sredstvo za blagoslivljanje svijeta i omogućavanje da znanje o Gospodinu dopre do svakog stvorenja." A. 91; 1. Kor. 6:2; 2. Tim. 2:12; Otkr. 2:26, 27; 22:1.

Kao što sam i Ja pobijedio. "Bog je poslao anđela da Ga utješi i posluži Mu; da Ga i dalje uvjerava u Božansku naklonost, te da Mu na taj način dade svježu hrabrost, snagu uma i čvrstoću živaca kako bi podnio sve što je bilo pred Njim, čak i do smrti..." - Z. '06-348.

I sjeo sa Svojim Ocem na Njegovo Prijestolje. "Tisuću godina Milenijske Vladavine sačinjavat će tek početak očitovanja slave, časti i besmrtnosti ovih Novih Stvorenja..." F. 69; 1. Kor. 15:24-28.

3:22. Tko ima uho. "Oči imate, a ne vidite? I uši imate, a ne čujete?" - Marko 8:18.

Neka čuje. - "Jer zaista, kažem vam, mnogi su Proroci i pravednici željeli vidjeti to što vi vidite, a nisu vidjeli; i čuti to što vi čujete, a nisu čuli." - Mat. 13:17.

Što Duh govori crkvama. U sedam epoha, koje završavaju, redom, 73., 325., 1160., 1378., 1518., 1874. i 1918. godine po Kr.

DOKTRINARNE KRONOLOGIJE I DOKAZI (OTKRIVENJE 3)

Tablica 4: Židovske i kršćanske vremenske paralele (Laodicejsko razdoblje)

Židovski dom (tip)	Proročanska paralela / Opis događaja	Kršćanski dom (antitip)
29. - 33. po Kr.	Nisu poznavali vrijeme svoga pohođenja. Početak prisutnosti i kušnje.	1874. - 1878. po Kr.
33. - 36. po Kr.	Svetinja nad svetinjama pomazana, Božanska naklonost produžena na 3.5 godine da se dovrši 70 tjedana.	1878. - 1881. po Kr.
36. - 73. po Kr.	Zbog širenja gnusoba, On će ga opustošiti sve do svršetka i potpunog uništenja (Dan. 9:24-27).	1881. - 1918. po Kr.

Tablica 5: Biblijska kronologija predočena u Velikoj piramidi u Gizi

Datum u povijesti	Proročanski događaj	Referenca u djelima Ch. T. Russella	Prolazi Piramide
Jesen 4127. pr. Kr.	Pad Adamov.	Z04-343	25-30-58
Jesen 3127. pr. Kr.	Kraj Adamovog 1000-godišnjeg dana.	Z04-343	25-28
Jesen 2473. pr. Kr.	Potop.	B 42	24-30
Jesen 2021. pr. Kr.	Rođenje Izakovo.	B 231	45
Proljeće 1813. pr. Kr.	Smrt Jakovljeva.	B 218-232	16-17
Proljeće 1615. pr. Kr.	Izlazak i davanje Zakona.	B 42	11
Proljeće 1575. pr. Kr.	Ulazak u Kanaan.	B 42	43-46
Jesen 626. pr. Kr.	Posljednji Jubilej.	B 185	50
Jesen 607. pr. Kr.	Opustošenje Zemlje.	B 51	19-46-48
Jesen 455. pr. Kr.	Nehemijin Nalog.	B 67	51-52-53
Jesen 2. pr. Kr.	Rođenje Kristovo.	B 54	10-43
Jesen 29. po Kr.	Krštenje Kristovo.	B 60	10-24-43-58
Proljeće 33. po Kr.	Smrt Kristova.	B 61	10-11-14-32-45
Jesen 36. po Kr.	Obraćanje Kornelijevo.	B 71	51
Proljeće 1378. po Kr.	Wycliffe.	Z05-185	37
Proljeće 1521. po Kr.	Sabor u Wormsu.	Z05-180	38
Jesen 1846. po Kr.	Evandeoski Savez.	C 119	95-14-52
Jesen 1874. po Kr.	Drugi Dolazak Gospodinov.	B 173-247	16-32-50
Proljeće 1878. po Kr.	Naklonost Židovima i usnulim svecima.	C 233	17-28
Jesen 1914. po Kr.	Kraj Vremena Pogana.	B 73	19-48
Jesen 2875. po Kr.	Restitucija dovršena.	Z04-344	37
Jesen 2914. po Kr.	Vlast vraćena čovječanstvu.	Z04-343	58

Popis proročanskih dokaza Gospodinove prisutnosti

- Dovořeno Jeruzalemsko ratovanje i dvostruka naklonost Źidovima (Iza. 40:2)
- Grozota pustoši viđena na svetom mjestu (Mat. 24:15)
- Bijeg svetaca iz prototipske 'Judeje' (Mat. 24:16)
- Započela velika nevolja nad narodima (Mat. 24:21)
- Lažni Kristi prisutni u nominalnom kršćanstvu (Mat. 24:23)
- Orlovi sakupljeni oko duhovnog trupla (Mat. 24:28)
- Sunce i mjesec proročanski pomračeni (Mat. 24:29)
- Čovjek Grijeha u potpunosti otkriven (2. Sol. 2:8)
- Ilija je proročanski došao i obavio službu (Mal. 4:5)
- Ponovno okupljanje židovskog narodnog doma započelo (Jer. 31:8)
- Pročišćavanje Levijevih sinova u tijeku (Mal. 3:1-3)
- Zatvara vrata prilike nominalnom kršćanstvu (Otkr. 3:7)
- Nevjera i spiritizam preplavili nominalne crkve (2. Tim. 4:3, 4)
- Trčanje tamo-amo i nagli porast znanja (Dan. 12:4)
- Gospodin Bog je grešnicima dao piti vodu s otrovom (Jer. 8:14)
- Moćni anđeo povikao 'Izađite iz nje, narode moj!' (Otkr. 18:4)
- Kola jure poput munje na cestama (Nah. 2:4)
- Srebro i zlato bačeni na ulice u vrijeme tjeskobe (Ezek. 7:19)
- Trube sedam anđela dale su svoje proročke glasove (Otkr. 10:7)
- Izlivanje sedam zala gnjeva Božjega (Otkr. 15:6)
- 144.000 pjevaju pjesmu Mojsija i Jaganjca na staklenom moru (Otkr. 15:3)

Gornji popis predstavlja samo dio od ukupno 88 proročanskih dokaza Gospodinove nevidljive prisutnosti koji se u cijelosti navode u časopisu.

ISTRAŽIVANJA PISMA SVEZAK VII

SVRŠENA TAJNA

Ova knjiga, koja predstavlja posthumno izdanje pastora Charlesa Tazea Russella, donosi ključ za razumijevanje dvaju najdubljih proročanstava Svetog pisma: Knjige Otkrivenja i Knjige proroka Ezekijela. Kroz detaljnu i sustavnu analizu biblijskih simbola, ona razotkriva Božanski plan za završna zemaljska iskustva Crkve i vjernih u vremenu velike nevolje.

„U vremenu kada se sustavi ovoga svijeta ruše pod moćnom Božjom rukom, Svršena tajna stoji kao svjetionik nade, navješćujući da se približilo Kraljevstvo nebesko.”

UDRUŽENI ISTRAŽIVAČI BIBLIJE

Pretisak 2026